

Tale ved nyttårmottakelsen 2025 av biskop Anne Lise Ådnøy

«Sammen» er overskrift over året 2025. Nå er vi her: folkevalgte, kirkeansatte, kulturfolk, samarbeidspartnere! Vi deler tid og samvær en mild januar-ettermiddag. Det er bra for oss, og jeg tror det er bra for byen og bispedømmet! Vi gleder oss sammen over å være i dette *hellige* rommet, så kostbart, så vakkert, så innbydende!

Til jubileumsåret står nå domkirken nyrestaurert og klar til å romme alle mennesker som oppsøker den, enten de søker en stor kulturopplevelse, en gudstjeneste eller en stille stund i et hellig rom.

I en forstand er hvert eneste menneske hellig, skapt og villet med en unik sammensetning av gener og gaver. Tenk på hvor utallige mønster fingeravtrykk kan ha! Se på hånda di, legg fingrene over håndleddet, kjenn at hjertet jobber, pulsen slår. Vi lever i spennet mellom fortid og framtid. Bruk de stille rommene eller lommene langs veggen til å trekke pusten, finne orienteringspunkt i hverdagen, lytte – innover og oppover. Hva er hellig for deg? Lenge ble tekstlesing fra prekestolen avsluttet med denne formuleringa: «*Hellige Far, hellige oss i Sannheten, ditt Ord er sannhet.*»

I det hellige rommet skjer det hellige handlinger, sakramenter. Dåpen er en engangshendelse. Døpefonten fra høymiddelalderen skal komme på plass ved andre søyle til venstre. Se for dere hvor mange kropper som er lagt i Guds hender der. Som evangelisk-lutherske kristne er vi gammeldagse. Vi praktiserer barnedåp. Det er en kollektiv rite. Vår tid er derimot individualistisk. Tanken om at også en nyfødt er bærer av arvesynd og trenger å bades inn i Guds sammenheng er ikke umiddelbart tilgjengelig for oss i vår samtid.

Aslak Sira-Myhre ved Nasjonalbiblioteket delte noen tanker i Aftenbladet i november. «*Me har skapt ein idé om at mennesket kan vera feilfritt. Med det har me og skapt ei tid utan tilgjeving*». Arvesynden merker oss alle på en eller annen måte. For egen del vil jeg legge til at det å erkjenne dette i hvert fall er god medisin mot personlig perfeksjonisme. Vi blir fortalt, i alle kanaler, at vi bør være perfekte, aller helst «den beste utgaven av oss selv». Mens det vi kanskje trenger å høre er at det er ok å være alminnelig? På en stein ved den gamle brannstasjonen har noen skrevet: «Du er god nok!» Jeg leser det når jeg trenger det.

Første søndag i nyåret feirer kirka at Jesus ble døpt og innviet til sitt oppdrag: «*Se, der er Guds lam som bærer bort verdens synd*», sa Døperen. Det er som om renselsbadet i Jordanelva den gang påførte Jesus all verdens synd. Ordet «synd» er nært i slekt med et sund eller at noe kan gå sundt, i stykker. Vi snakker ikke

like mye om synd i kirka som vi gjorde før kanskje? Har noe gått tapt? Hva er «verdens synd» i dag? Hva går i stykker for oss?

Jeg ser ofte for meg Ambjørnsens Elling i filmatiseringen av boka «Brødre i blodet». Han ser på den sterke kameraten sin som løfter ei stupfull dame og sukker: «Nå bærer han igjen! Nå bærer han igjen!» Om vi som er her ikke nødvendigvis trenger noen som bærer oss hjem fra en fuktig kveld på byen, så tror jeg vi alle må bli holdt oppe av noe større enn oss selv. Hva er det som bærer oss?

I jubileumsåret oppfordrer vi menighetene og samarbeidspartnere til å invitere til gjestebud! Når vi møtes ansikt til ansikt over et godt måltid mat, kan vi legge bort både individualismen og perfeksjonismen. Å tørre å vise fram feil og svakheter åpner opp for nærhet og skaper tillit i relasjoner. Disse gjestebudene kan huses hvor som helst, og ideelt sett gi rom for gjester fra ulike tros- og livssyn, slik som fredsmåltider her og i St. Petri kirke har gjort. Dialogen forebygger polarisering. Bordfellesskapet motvirker ensomhet.

Det måltidet vi møtes til ved alterbordet er en hellig handling knyttet til ordene fra Jesus sitt siste måltid. Gjør dette «så ofte som» dere spiser det, til minne om meg. Måltid har noe gjentakende ved seg. Jesus må ha vært en god pedagog som knytta minnet sitt til et måltid. Enkelheten i nattverdsmåltidet blir nok ofte forstyrret av lag med kultur og ulike erfaringer og oppfatninger der vi kan fristes til å gradere tro.

Nyttårsmottakelse er ikke stedet for å granske hjerter og nyrer, og det har jeg heller ikke behov for. Selvfølgelig tenker og mener vi ulikt om «Gud og de», også i dette rommet!

Jubileumsåret kan også være en sjanse til å snu og vende litt på arven og se om noe er brukbart, og kaste det som må skrotes. Som kirke står vi konstant i spennet mellom tradisjon og fornyelse. Hva skal få være med videre? Hva er hellig for oss?

Hellige oss i sannheten, ditt ord er sannhet? Spennende at Kapittel, Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet i 2025 tar Bibelen som tema. Det tåler den godt. Det tror jeg vi også har godt av, sammen.

Vår felles kulturarv er gjennomsyra av fortellinger, bilder, rare ord og vendinger fra dette «biblioteket» som bibelen er, med sine 66 ulike skrifter. Mye av kulturen blir utilgjengelig for den som ikke får lære om dette. Så kan vi sikkert ha godt av å bryne oss på forståelsen av Sannhet, dersom vi kommer så langt.

En opplevelse da jeg var prest på Smøla har formet mitt syn på stridstema og skillelinjer i kirka. En lekpredikant ba om å få si noen ord ved båra. Han mante

oss alle til å vende om og ikke dø ufrelst sånn som den avdøde hadde gjort. Sjokkert som jeg var, tok jeg kontakt med familien og beklaget at han hadde fått ordet. Avdødes datter sa med et smil: *det er jo bare han Svein, han er snill, sjø', det er han som hjelper mor med veden.* Språk er ikke bare ordene vi bruker. Det vi gjør, taler også. Ord og holdninger kan såre og være skadelige, særlig når de blir presentert av folk vi ikke kjenner. Men jeg lærte noe om hva som teller mest.

Jesus var opptatt av eksempelets makt. Han gjennomskuet alle fromme fraser og fasader og rettet søkelys på nestekjærlighet i handling. «*Eit menneske er inga øy*» er Åsmund Bjørnstads oversettelse av John Donne's dikt fra 1624: *No man is an island entire of itself, Every man is a piece of the continent, A part of the main.* Denne sannheten blir vi stadig minnet om når vi hører til i en familie, et samfunn, ei kirke, en verden. Derfor skal jubileumsåret løfte opp alt det gode som skjer til beste for mennesker. Diakoni, som er ordet vi bruker på kirkens omsorgstjeneste, er det språket i kirka som gjør budskapet vårt troverdig.

Både omsorgsarbeid og undervisning går som en rød tråd gjennom de siste 900 årene. Kristenretten fra Mostratinget og Lagabøtes lov ble begge feiret i fjor. De endringene som kom med religionsskiftet har satt varige spor. Selv om kirka ikke alltid har brukt makten sin klokt, er sykepleie, fattigomsorg og skoler noe av det mest verdifulle i den historien vi feirer, og som vi også skal feire i Nasjonaljubileet om fem år.

Nå håper vi gjennom ulike arrangement og måltidsfellesskap, mellom små og store påminnelser i løpet av dette året, å bli mer oppmerksom på at «den kristne kulturarven» viser igjen i det vanlige livet: Ei mor står opp midt på natta for å trøste et barn med mareritt, en pleier på SUS småprater med pasienten før en operasjon, en lærer stopper igjen i klasserommet og spør den stille jenta hvordan det går, og naboen sier «ja, selvfølgelig», når du spør om han vil ta inn posten. Denne lista kan dere fylle ut og den har ingen ende. Det er Mer himmel på jord herfra og inn i evigheten.

Hovedkomiteen for kirkens jubileumsfeiring vedtok at ordet «Sammen» er overskrift for 2025. Grappa som jobbet fram prosjektet skriver: «*Vi trenger hverandre både som enkeltmennesker og som samfunn, og vi trenger alle å bli møtt som medmennesker.*» Målet med kirkens jubileumstema er at "*Folk i Rogaland forstår seg selv som medmennesker som deler Guds kjærlighet gjennom nestekjærlighet og likeverd der de er.*"

Det er et hellig og alminnelig oppdrag, og det bærer oss alle. Det skaper «Mer himmel på jord».